

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) सामाजिकशास्त्रे

परीक्षा : डिसेंबर – २०२२

सत्र – ३

विषय:- भारतातील स्थानिक स्वराज्य शासनसंस्था (भाग -१) (PC – 302)

दिनांक : २६/१२/२०२२

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
  ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १.१ महानगरपालिकेबद्दल थोडक्यात माहिती स्पष्ट करा.
  - १.२ ग्रामसेवकाचे महत्त्व आणि त्याची कामे लिहा.
  - १.३ ग्रामपंचायतीची संकल्पना आणि तिचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.
  - १.४ जिल्हा परिषदेचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.
  - १.५ पंचायती राज संस्थेवर भारतातील विविध समित्यांची चर्चा करा.
  - १.६ स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे महत्त्व आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- २.१ अशोक मेहता समिती आणि तिच्या शिफारशींबद्दल लिहा.
  - २.२ ब्रिटिशपूर्व काळात स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा विकास स्पष्ट करा.
  - २.३ ग्रामीण आणि शहरी स्थानिक सरकारमधील समानतेची चर्चा करा.
  - २.४ पंचायत समितीचे अधिकार आणि कार्ये लिहा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- ३.१ बलवंतराय मेहता समिती
  - ३.२ ७४ वी घटनादुरुस्ती
  - ३.३ सरपंच आणि उपसरपंच
  - ३.४ गटविकास अधिकारी

Translation in English

Sub: Local Self Government in India (Part - 1) (PC-302)

Date: 26/12 / 2022

Marks : 60

Time : 10.00 am To 12.30 pm

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
  - 2) Figures to the right indicate full marks.
  - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
  - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1.1 Briefly explain about Muncipal corporation.
- 1.2 Write about importance of Gramsevak and his functions.
- 1.3 Explain the concept of Gram Panchayat along with its powers and functions.
- 1.4 Explain the powers and functions of zilla parishad.
- 1.5 Explore different committees in India on Panchayati Raj Institution.
- 1.6 Explain the importance and features of Local Self Government.

Q.2. Answer the following questions in brief. (Any Two) (10)

- 2.1 Write about Ashok Mehta committee and its recommendation
- 2.2 Explain the development of local self-government in pre-British period.
- 2.3 Discuss similarities between rural and urban local government.
- 2.4 Write about powers and functions of Panchayat Samiti.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 3.1 Balwantrai Mehta committee
  - 3.2 74th constitutional amendment
  - 3.3 Sarpanch and upasarpanch
  - 3.4 Block Development Officer
-